

Metodický materiál odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra

K obecně závazné vyhlášce o místním poplatku za obecní systém odpadového hospodářství

1. Úvod

Místní poplatek za obecní systém odpadového hospodářství – spolu s místním poplatkem za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci – patří mezi místní poplatky za komunální odpad, které s účinností od 1. ledna 2021 nahrazují dosavadní zákonné formy zpoplatnění nakládání s komunálním odpadem. Tento poplatek je z hlediska základních konstrukčních prvků obdobný dosavadnímu místnímu poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, s drobnými modifikacemi (zejména pokud jde o okruh poplatníků z titulu vlastnictví nemovité věci a sazbu poplatku).

2. Poplatník poplatku

Podle ustanovení § 10e zákona o místních poplatcích je poplatníkem:

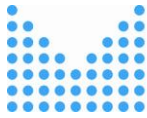
- a) fyzická osoba přihlášená v obci nebo
- b) vlastník nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, ve které není přihlášená žádná fyzická osoba a která je umístěna na území obce.

Zákon o místních poplatcích tedy rozlišuje dvě skupiny poplatníků. U první skupiny poplatníků je existence poplatkové povinnosti vázána na přihlášení v obci, u druhé na vlastnictví nemovité věci na území obce.

Pojem přihlášení fyzické osoby v obci vymezuje § 16c zákona o místních poplatcích, podle kterého se za ně považuje přihlášení k trvalému pobytu podle zákona o evidenci obyvatel, nebo v případě cizinců – za splnění dalších podmínek - ohlášení místa pobytu podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, zákona o azylu nebo zákona o dočasné ochraně cizinců.

Okruh poplatníků z titulu vlastnictví nemovité věci se – oproti dosavadnímu místnímu poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů – rozšiřuje, a to v následujících směrech:

- poplatníkem je nejen fyzická, ale i právnická osoba, stejně jako – na základě zákonné fikce – fond bez právní osobnosti (např. svěřenský, podílový), do něhož je příslušná nemovitá věc vložena;
- v důsledku změny terminologie provedené v návaznosti na občanský zákoník, podle kterého nemusejí relevantní stavby (byty, rodinné domy, rekreační stavby) představovat samostatné věci (např. dům je obvykle součástí pozemku, na němž

stojí, popř. práva stavby) je poplatníkem vlastník jakékoli nemovité věci zahrnující relevantní stavbu, tj. i vlastník bytového domu nerozčleněného na jednotky nebo polyfunkční stavby, v níž se vedle prostor k podnikání nachází byt jen jediný byt apod. Poplatníkem pak – na základě zákonné fikce – nadále zůstává i vlastník bytové jednotky vymezené podle zákona o vlastnictví bytů.

Spoluvlastníci nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci jsou povinni plnit poplatkovou povinnost společně a nerozdílně.

Obecní úřad pro účely správy místních poplatků dle ustanovení § 16 zákona o místních poplatcích využívá základní registr obyvatel, informační systém evidence obyvatel a informační systém cizinců a může získat také seznam osob přihlášených v obci. Na základě § 13 odst. 3 zákona o obcích je obec oprávněna při výkonu své působnosti využívat bezplatně údaje katastru nemovitostí. Obec tedy disponuje zákonnými nástroji pro dohledání obou skupin poplatníků.

3. Předmět poplatku

Předmětem poplatku je podle § 10f zákona o místních poplatcích jednotlivá možnost využívat obecní systém odpadového hospodářství, která je dána přihlášením v obci nebo vlastnictvím jednotlivé nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, ve které není přihlášená žádná fyzická osoba a která se nachází na území této obce.

K naplnění předmětu poplatku dochází na základě každé ze shora uvedených skutečností samostatně, tj. např. osoba přihlášená v obci, která zde současně vlastní další dvě nemovité věci vymezeného druhu, v nichž není nikdo přihlášen, naplní předmět poplatku třikrát.

Pro samotné naplnění předmětu poplatku není podstatné, po jakou část poplatkového období trvají rozhodné skutečnosti; postačí tedy, jsou-li dány byt i k jedinému dni. Rozsah jejich trvání v rámci poplatkového období má však vliv na výši poplatku.

4. Poplatkové období

Poplatkovým obdobím je kalendářní rok (§ 10o odst. 1 zákona o místních poplatcích). Obec by proto měla obecně závaznou vyhláškou zavést místní poplatek za obecní systém odpadového hospodářství vždy na celý kalendářní rok s účinností od 1. ledna až do posledního dne příslušného kalendářního roku, aniž by výši tohoto poplatku v průběhu roku měnila. V této souvislosti se obcím doporučuje, aby obecně závazné vyhlášky stanovující tento poplatek vydávaly v dostatečném předstihu tak, aby nabyly účinnosti ke dni 1. ledna příslušného kalendářního roku při zachování standardní legisvakannční lhůty ve smyslu § 12 odst. 2 zákona o obcích (podle kterého nabývají obecně závazné vyhlášky účinnosti nejdříve patnáctým dnem po dni

vyhlášení, s výjimkou případů, kdy naléhavý obecný zájem vyžaduje dřívější účinnost, tj. případů, pro něž zde vesměs nebudou splněny podmínky).

5. Sazba poplatku

Obec, která zavede místní poplatek za obecní systém odpadového hospodářství, je povinna stanovit v obecně závazné vyhlášce jeho sazbu [§ 14 odst. 2 písm. a) zákona o místních poplatcích]. Sazba, resp. výše poplatku se vztahuje k poplatkovému období a nesmí podle § 10h odst. 1 zákona o místních poplatcích překročit částku 1 200 Kč. Výše poplatku je zákonem omezena pouze touto absolutní částkou, bez vazby na náklady obce na provoz systému odpadového hospodářství. V tomto zákonném limitu může obec stanovit vyšší sazby podle svého uvážení a nemusí ji v obecně závazné vyhlášce nijak zdůvodňovat.

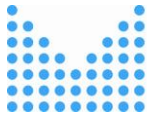
6. Výše poplatku při změně v průběhu poplatkového období

Zákon o místních poplatcích upravuje výši poplatku pro případy změn v průběhu poplatkového období (§ 10h odst. 2 a 3 ve spojení s § 10o odst. 2). Výše poplatku se za každý kalendářní měsíc, na jehož konci (tj. k poslednímu dni) nebyl naplněn předmět poplatku (tj. poplatník z titulu přihlášení v obci nebyl v obci přihlášen a poplatník z titulu vlastnictví nemovité věci tuto nemovitou věc nevlastnil nebo v ní byl někdo přihlášen) nebo byl poplatník od poplatku osvobozen (ať již ze zákona nebo na základě obecně závazné vyhlášky) snižuje o jednu dvanáctinu.

7. Osvobození a úlevy od poplatku

Podle ustanovení § 10g zákona o místních poplatcích je od místního poplatku za obecní systém odpadového hospodářství osvobozena osoba, které poplatková povinnost vznikla z důvodu přihlášení v obci a která je:

- a) poplatníkem poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci v jiné obci a má v této jiné obci bydliště,
- b) umístěna do dětského domova pro děti do 3 let věku, školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči na základě rozhodnutí soudu nebo smlouvy,
- c) umístěna do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu, na žádost obecního úřadu obce s rozšířenou působností, zákonného zástupce dítěte nebo nezletilého,
- d) umístěna v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory, domově se zvláštním režimem nebo v chráněném bydlení, nebo
- e) na základě zákona omezena na osobní svobodě s výjimkou osoby vykonávající trest domácího vězení.

Zákonné osvobození se omezuje na poplatníky z titulu přihlášení v obci, kteří z vymezených důvodů obecní systém odpadového hospodářství reálně nevyužívají.

Kromě tohoto osvobození ze zákona, které nelze v obecně závazné vyhlášce vyloučit ani zúžit, může obec na základě § 14 odst. 3 zákona o místních poplatcích v obecně závazné vyhlášce upravit další osvobození od poplatku nad tento zákonný rámec [písm. a)], stejně jako úlevy od poplatku [písm. b)]. Úlevou se rozumí snížení výše poplatku a lze je vyjádřit procentně nebo pevnou částkou. Rozsah a konkrétní podoba dalšího osvobození či úlev je na uvážení obce, s ohledem na místní podmínky a její potřeby a zájmy. Příslušná úprava však nesmí působit diskriminačně, tj. nesmí zvýhodňovat určitou skupinu poplatníků bez racionálního a legitimního důvodu.

Důsledkem osvobození stanoveného obecně závaznou vyhláškou je podle zákona o místních poplatcích snížení výše poplatku o jednu dvanáctinu za každý kalendářní měsíc, k jehož poslednímu dni poplatník splňoval podmínky osvobození. To nebrání vazbě osvobození za celé poplatkové období na skutečnost, která nastane v jeho průběhu, např. lze i „celoročně“ osvobodit poplatníky, kteří dosáhnou během příslušného roku určitého věku (neboť takto formulovaná podmínka je splněna ke každému okamžiku). V případě úlevy na poplatku, kde odpovídající zákonná úprava chybí, doporučujeme jednoznačně stanovit rozhodný den pro splnění nároku na úlevu nebo případné korekce její výše v závislosti na době trvání jejích podmínek v rámci poplatkového období v obecně závazné vyhlášce.

8. Ohlašovací povinnost

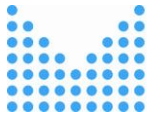
Na základě ustanovení § 14a odst. 1 zákona o místních poplatcích je poplatník povinen podat správci poplatku ohlášení, nevyloučí-li obec tuto povinnost v obecně závazné vyhlášce.

Rozsah údajů, které poplatník v ohlášení uvádí, je pak vymezen v odst. 2 a 3 téhož ustanovení. Za porušení ohlašovací povinnosti může správce poplatku uložit poplatníkovi pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy až do 500 000 Kč podle § 247a odst. 1 písm. a) daňového řádu. Dodatečné splnění ohlašovací povinnosti na výzvu správce poplatku lze vynutit uložením pořádkové pokuty podle § 247 odst. 2 daňového řádu.

Změnu údajů uvedených v ohlášení je poplatník povinen podle ustanovení § 14a odst. 4 zákona o místních poplatcích oznámit správci poplatku do 15 dnů ode dne, kdy nastala. Obec je oprávněna v obecně závazné vyhlášce tuto lhůtu prodloužit (nikoli však zkrátit). I porušení této oznamovací povinnosti ze strany poplatníka představuje nesplnění povinnosti nepeněžité povahy ve smyslu shora citovaného ustanovení daňového řádu, se stejnými důsledky.

Pro případ neohlášení (či neoznámení) údaje rozhodného pro osvobození nebo úlevu od poplatku obsahuje zákon o místních poplatcích ve svém § 14 odst. 6 speciální úpravu: důsledkem je zánik nároku na příslušné osvobození či úlevu, přičemž výše zmíněnou pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy nelze uložit.

Povinnost ohlásit údaj nebo oznámit jeho změnu se podle ustanovení § 14a odst. 5 nevztahuje na údaj, který může správce poplatku automatizovaným způsobem zjistit

z rejstříků nebo evidencí, do nichž má zřízen automatizovaný přístup (např. referenční údaje ze základního registru obyvatel, údaje z informačního systému evidence obyvatel a informačního systému cizinců). Okruh těchto údajů (který se může u jednotlivých správců poplatků lišit) zveřejní správce poplatku podle téhož ustanovení na své úřední desce (a podle § 26 odst. 1 správního řádu i způsobem umožňujícím dálkový přístup).

Jak již bylo výše zmíněno, obec může obecně závaznou vyhláškou ohlašovací povinnost poplatníka vyloučit [§ 14 odst. 3 písm. c) zákona o místních poplatcích]. Využití této možnosti lze doporučit pouze za situace, pokud by správce poplatku měl i bez ohlášení k dispozici všechny údaje potřebné pro správu poplatku. Pokud obec ohlašovací povinnost poplatníka nevyloučí, musí na základě § 14 odst. 2 písm. b) zákona o místních v obecně závazné vyhlášce určit lhůtu pro podání ohlášení.

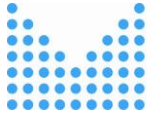
9. Splatnost poplatku, vyměření a způsob placení poplatku

Ustanovení § 14 odst. 2 zákona o místních poplatcích ukládá obci v obecně závazné vyhlášce stanovit splatnost poplatku. Splatnost si obec upraví dle svých podmínek, je však třeba stanovit přiměřenou lhůtu, aby byla příslušná povinnost reálně splnitelná. V případě, že poplatník nezplatí poplatek včas nebo ve správné výši, vyměří správce poplatku dle ust. § 11 odst. 1 nebo 2 zákona o místních poplatcích poplatek platebním výměrem nebo hromadným předpisným seznamem. Současně může správce poplatku na základě § 11 odst. 3 zákona o místních poplatcích poplatek zvýšit až na trojnásobek.

Způsoby placení místního poplatku jsou upraveny v § 163 odst. 3 daňového řádu. Obec není oprávněna obecně závaznou vyhláškou jejich rozsah omezovat (např. stanovit možnost hradit poplatek pouze v hotovosti). Obec však může obecně závaznou vyhláškou upravit další způsob placení a jemu odpovídající den platby poplatku, než je způsob placení a den platby podle daňového řádu [§ 14 odst. 3 písm. e) zákona o místních poplatcích]. Tento způsob placení bude využitelný vedle způsobů stanovených daňovým řádem, a to podle volby poplatníka.

10. Odpovědnost za zaplacení poplatku nezletilých osob

Odpovědnost za placení poplatku nezletilých osob vyplývá z ust. 12 zákona o místních poplatcích, podle kterého vznikne-li poplatníkovi, který je ke dni splatnosti nezletilý a nenabyl plné svéprávnosti nebo který je ke dni splatnosti omezen ve svéprávnosti a byl mu jmenován opatrovník spravující jeho jmění, nedoplatek na poplatku, přechází poplatková povinnost tohoto poplatníka ze zákona na zákonného zástupce nebo opatrovníka, přičemž zákonný zástupce nebo opatrovník mají stejné procesní postavení jako poplatník. V takovém případě vyměří správce poplatku poplatek zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi poplatníka. Je-li zákonných

zástupců nebo opatrovníků více, jsou povinni plnit poplatkovou povinnost společně a nerozdílně.

11. Možnost prominutí poplatku

Na základě ustanovení § 16a zákona o místních poplatcích může správce poplatku na žádost poplatníka z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu zcela nebo částečně prominout místní poplatek za obecní systém odpadového hospodářství nebo jeho příslušenství, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit.

Na základě ustanovení § 16b zákona o místních poplatcích může správce poplatku z moci úřední zcela nebo částečně prominout místní poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (resp. kterýkoli místní poplatek) při mimořádných, zejména živelných událostech, a to všem poplatníkům, jichž se důvod prominutí týká. Rozhodnutí o prominutí se vyvěsí na úřední desce správce poplatku a současně zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup.

-
- tento materiál popisuje právní stav k 1. lednu 2021;
 - právní názor uvedený v tomto materiálu není právně závazný, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze soud
-

Ministerstvo vnitra je v rámci své působnosti příslušné k posuzování zákonnosti obecně závazné vyhlášky.

Do působnosti Ministerstva financí patří zákon o místních poplatcích a daňový řád.

Zpracoval: odbor veřejné správy, dozoru a kontroly ve spolupráci s Ministerstvem financí